דגל מחנה אפרים — הפטרת נצבים

שוש אשיש בה' תגיל נפשי באלהי וכו': לבאר זה נראה עפ"י דאיתא בגמרא כשעושה תשובה מאהבה זדונות נעשו לו כזכיות והמשל בזה היא כמו זרעים שנזרעו בקרקע כשנרקבין אזי מוציא צמחין וכן הענין כאן בעושה תשובה מאהבה וזהו שוש אשיש בה' פי' שעוש' תשובה מאהב' וזהו אשושי תגיל נפשי באלהי שנעשה אלהי שלי שהיא ע"י אהבה וזהו כוונת הפסוק שובה ישראל עד ה' אלקיך פי' שיעשה אלהי שלך וזהו ע"י אהבה וזהו הגמרא גדולה תשובה שמגע' עד כסא הכבוד פי' שהבע"ת בעצמו מגיע עד בחי' כסא הכבוד ונעשה מרכבה לקב"ה ונעשה אלהיו וזהו במקום שבע"ת עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד וזהו פי' הפסוק תמים תהיה עם ה' אלקיך היינו תמים תהיה כשתהיה עם ה' אלקיך שהיא התשובה מאהבה כנ"ל וזהו תגיל נפשי באלקי ואמר כי הלבישני בגדי ישע פי' דברים שבגדת בהם נעשה מהם ישע שנעשין לו כזכיות: ומעיל דברים שמעלת בהן צדקה יעטני מהם נעשה צדקה כנ"ל וא"ת היאך אפשר זה שמעברות נעשה זכיות ע"ז אמר כגנה זרועיה תצמיח שהיא ע"י הזריעה שנרקב בקרקע היא מוציא פירות כן הדבר הזה שע"י החטאים נעשין כזכיות כנ"ל והבן בזה מאוד:

אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון לבאר זה נרא' ע"ד צמאה נפשי לאלקי' לאל חי מתי אבוא וארא פני אלקים דהנה בכל הדברים כמו אכילה ושתיה ומו"מ וכדומה יש בו דבר המחיה אותו וזהו צמאה נפשי לאלקים שהיא בגימ' הטבע לאל חי עיקר תאוותו היא לדבר המחיה אותו דרך הטבע מתי אבא וארא פני אלקים היא פנימיות הטבע וכו' וזהו עלה אלקים בתרועה פי' כשמשבר הטבע שהיא לבוש הפנימיות וכוונתו רק להפנימיות וזהו עלה אלקים שיש עליה להטבע בתרועה פי' כשמשבר הטבע כנ"ל. ה' בקול שופר שפנימיות הטבע היא השם הויה ב"ה שהיא למעלה מדרך הטבע וזהו ה' בקול שופר לפי שתיבת שופר בגימ' אלקים במילואו כידוע בכתבי האר"י ז"ל וזהו אשרי העם יודעי תרועה שיודעים לשבר הטבע מהלבושים ואז באור פניך יהלכון באור הפנימית שהיא שם הוי"ה ב"ה שהיא באור פני מלך חיים והבן:

או יאמר אשרי העם יודעי תרועה עפ"י לא הביט עון ביעקב וכו' כי אף כשאדם עובר עבירה כשיש לו חלק אלקי ממעל בוודאי יחזור בתשובה דאורייתא וקוב"ה כולו חד ושורש נשמתו היא ג"כ מהתורה א"כ איך יכול לפרד א"ע מהתורה וקב"ה וזהו לא הביט און ביעקב שהם המדריגה קטנה ומכ"ש לא ראה עמל בישראל שהם המדריגה גדולה והטעם כי ה' אלקיו עמו והאיך הקב"ה עמו ותרועת מלך בו שהיא התורה כי תרועה היא תורה ע' שמשם שורש נשמתם ואורייתא וקב"ה כולא חד וזהו אשרי העם יודעי תרועה שהיא תורה ע' ומתחברים בהתורה אז באור פניך יהלכון כנ"ל שאורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד והבן:

או יאמר אשרי העם יודעי תרועה ונ"ל פסוק בישעי' קומי אורי כי בא וכו' כי החושך יכסה ארץ וערפל לאומים ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה דהנה כשאדם חוטא ח"ו הוא פוגם באור נשמתו הנמשך מהתורה כנודע שכ"א מישראל יש לו אחיזה באות א' מהתור' שמש' נמשך אור נשמתו וכשחוט' נחסר ממנו אור התורה ואור הקב"ה דאורייתא וקב"ה כולא חד ונקרא נופל ח"ו שמזלו נופל כמחז"ל אע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי ומזל מלשון יזל מים מדליו פי' כשאדם טוב אזי ניזול עליו אור התורה ואור הקב"ה וכשחוטא נופל המזל שלו והוא עוקר המזל מה שניזל עליו אורות הנ"ל כי י"ב מזלות נוזלים מן י"ב צירופי הוי"ה וכשחוטא נתהפך חלילה לי"ב נשואים כנודע ונתהפך אורו לחוש' ר"ל וכשחוזר בתשובה גמורה חוזר האור לזרוח עליו וזהו אם יגאלך טוב יגאל דקאי על הנשמה דאם יגאלך טוב היינו המע"ט שבך יגאל ואם לאו ח"ו וגאלתי' אנכי שנודע שמלת אנכי היא תשובה והיינו שתשוב אור התורה שהיא סוד אנכי וזהו חי ה' דייקא שכבי עד הבוקר בוקר דאברהם האור הגנוז שבתורה ונתבט' החושך לגמרי כמ"ש מאא"ז זללה"ה כמו אדם שמביא נר למקום החושך שהחושך הולך לגמרי ואינו ניכר כלל כך כשחוזר בתשובה אף שהיה מתחלה מקום חושך כשמאיר אור התורה אז החושך הולך לגמרי וזהו קומי אורי כי בא אורך אור נשמתך מהתורה כי הנה החושך יכסה ארץ הם רשעי ארץ ועליך יזרח ה' אור הקב"ה וכבוד ה' אין כבוד אלא תורה שהיא אור התורה עליך "יראה גימ' ג"פ ע"ב שהם תלת אבהן אברהם רמ"ח מ"ע יצחק שס"ה ל"ת יעקב כלול מתרווייהו וזהו ועליך יראה יחזור להתגלות ולהאיר לך וזהו אשרי העם יודעי לשון יחוד שחוזרים לייחד א"ע להקב"ה ולתורה וזהו פי' שופר שהוא מלשון שפרו מעשיכם שהיא תשובה לתקן מעשיכם ושופר היא ג"כ לשון שפרירות אור התורה החוזר להאיר בנשמתן כששבו וזהו תרועה תורה ע' ואז ה' באור פניך יהלכון שהיא אור התורה ואור הקב"ה אור פני מלך חיים אמן:

או יאמר אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון והקושיא ידועה דהיה ראוי לומר תקעי תרועה ולהבין זה נקדים מה שאנו אומרים אשרי איש שושמע למצותיך ותורתך ודברך ישים על לבו גם כאן קשה יותר היה נכון לומר ישים בלבו או אל לבו ויובן ע"פ דאיתא במדרש צדיקים לבם מסור בידם ורשעים הם מסורים בלבם והפי' הוא כי ידוע שהלב חומד כל התאוות גופניות שבעולם וכמאמרם ז"ל לבא ועינא הם תרין סרסורי דחטאה ומי שהוא צדיק משים על לבו גודל אור התורה הקדושה ושהוא תענוג תמידי שאינו נפסק לעולם רק תמיד הולך ומתגבר ועי"ז מבטל כל התאוות שהם חושך ותענוג של שטות והבל רק לפי שעה אבל אור התורה והמצוה הוא תענוג לכל התענוגים ואין לו קצבה כלל ונזהר מאוד מלעבור ח"ו על איזה אות שבתורה שלא להחשיך ח"ו נשמתו שיש לה חלק בתורה כי כל אחד מישראל יש לו חלק באורייתא וקב"ה ואורייתא ונשמתהון דישראל כלהו חד וכשאינו הולך בשרירות לבו זוכה להאיר בו אור התוה"ק בנשמתו והוא שאמ' אשרי איש שישמע למצותי' ותורתך ודברך ישי' על לבו היינו ממעל ללבו הוא משי' התורה כנ"ל שע"י התורה הוא מתגבר ומושל על לבו ויותר חשוב בעיניו אור התורה ומתיקתו יותר מכל תענוגי עוה"ז וזהו לבם מסור בידם וזי"ל גם כן כאו אשרי העם היינו המון עם יודעי לשון שבירה כמו ויודע את אנשי סוכות היינו ששוברים את לבם הזונה תרועה אותיות תורה ע' שנדרשת בע' אנפין היינו ע"י התורה ובשבילה משבר את לבו ומושל עליו כנ"ל וע"ז זוכה ה' באור פניך היינו בהתוה"ק שהוא כביכול אור פני מלך הקדוש כמ"ש באור פניך נתת לנו תורת חיים: יהלכון באותו אור שאור התורה יכול להתנוצץ בנשמתו בלי שום מסך ומבדיל כיון שפירש מהחושך היינו תאוות לבו שהוא מחשיך אור השכל והנשמה והבן:

כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ: י"ל שמרמז על אותם אנשים שמתדמין במעשיהם לצדיקים ולבם לא נכון עמם והוא שאומרים כי תעביר ממשלת לשון משל ודמיון זדון היינו אדם בליעל שע"ז אנו מתפללי' שלא יהא דומה הזדון להטוב רק שיהיה הבדל בין האור והחושך וידעו ויבינו זאת כל יושבי תבל י"ר שיהיה בב"א:

איתא בתקונים תיקון כ"א וז"ל דא כריכו דתפילין דיד וביה הוין קדמאין כורכין שמע עם ואהבת ברחימא דאהבה דהיא ואהבת את ה' אלהיך דתהא רחימא לגבי בעלה ולא יפסקון כד אתא יעקב דאיהו כלול מתלת אבהן התיר האי כריכו דילה ואמר בשכ"מ לעולם ועד בגין למהוי איהו סגולת מלכים בההיא זמנא אתמר שופר הולך סגולתא עכ"ל והפירוש היא דאיתא ברמב"ם דהדבור היא חלק יוד מהמחשבה ולכך: הדבור היא נפילה לגבי המחשבה וזהו עולים במחשבה ויורדים בדיבור וזהו דביה הוין קדמאין כורכי' שמע עם ואהבת והיינו שהיו מתדבקי' עם הקב"ה במחשבה ולא בבחינות דיבור בגין דלא יפסקון שלא היו רוצים להיות בבחי' נפילה כי הדיבור הוא נפילה לגבי המחשבה כנ"ל: אבל כד אתי יעקב דהוא כלול תלת אבהן בחי' אמת ראש תוך סוף והיינו שהבין שצריך התפשטות הקב"ה שיהיה מראש עד סוף והיינו ע"כ ע"י הדיבור כמ"ש ע"פ אשר מחזה שדי יחזה נופל וגלוי עינים עי"ש במקומו וזהו דהותר האי כריכו דילה שיהיה בבחינת דיבור אף שהיא בחי' נפילה והיינו דאמר בשכ"מ לעולם ועד שהיא התפשטות המלכות הקב"ה לכל העולמות וזהו בגין למהוי איהו סגלת מלכים והבן: וזהו שופר הולך סגולתא כמ"ש לעיל שסוד שופר הוא אור התורה המתגלה וזה יו"כ שהם ה' תפלות שהם ה' אור האור הגנוז ועדיין לא ידעינן מאן נצח קרבא עד סכות שאנן נטלין הסימנים כדאיתא במדרשות והיינו שאנן נטלין הנקודה העקרית שהוא בשמיני עצרת מלשון עצור בעמו לשון מלך שאז בעצרת ב"י הם מלכים כנאמר לב מלכים היינו ישראל שהם הלב של העולם כמ"ש בזוה"ק והם מלכים אז מחמת שהקב"ה עצור בהם וזהו שופר שהוא אור התורה הולך ומתגלה ונעשה סגולתא בימי הסכות ובשמיני עצרת והכל ע"י השופר שהוא ג' אבהן כנ"ל וכבודו עליך יראה שהיא ג"פ ע"ב ג' אבהן והכל ע"י יעקב שהוא כלול מתלת אבהן והתיר האי כריכו דילה למהוי סגולת מלכים בשמיני עצרת כנ"ל והבן:

מה עז מהארי ומה מתוק מדבש: הנה אף שהמעשה היה כפשוטו עכ"ז מדנכתב בתורה ע"כ יש בו ג"כ איזה רמז וסוד בדבר: וי"ל בזה ע"ד שכתבו ספרי מוסר ע"פ "אריה שאג מי לא ייֿרא ר"ת אלול ר"ה יו"כ ה"ר והנה עיקר הימים הקדושים האלו הוא ר"ה שהוא יום הדין הגדול והנורא והימים הבאים אחריו הם גמר של ר"ה כי בר"ה מתחלת המיתוק הדינים ע"י שופר כידוע שו פר היינו הפר דינים נמתקים ע"י ש"ו מספר דבש ויו"כ הוא גמר המתקה כי כפור מספרו ג"כ ש"ו מספר דבש והושענא רבה הוא הגמר בשלימות כידוע והוא שמרמז מה עז מהארי היינו "אריה ר"ת הנ"ל שהוא עז וקשה יומין דדינין אבל מה מתוק מדבש היינו שיש המתקה לכל הדינים ע"י דבש כמ"ש שו משופר וגם כפור שבו נמתקין כל הדינים בשורשן ונעשים כולו חסד ואמת ויכופר העון והבן: